

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΕΣ:

ΤΑΤΙΑΝΑ ΑΛΕΞΙΟΥ, ΜΑ Κοινωνιολογίας

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΝΙΚΑ, ΜΑ Κοινωνιολογίας

ΕΪΜΗ ΠΛΑΚΑ, Ph.D Ανθρωπολογίας

ΓΕΩΡΓΙΑ ΧΑΡΠΑΝΤΙΔΟΥ, ΜΑ Κοινωνιολογίας

Η διεξαγωγή της ποσοτικής έρευνας πραγματοποιήθηκε στο χώρο της ΕΚΠΟΙΖΩ την περίοδο Μάρτιο με Ιούνιο του 2011. Το δείγμα αποτελείται από μέλη της ΕΚΠΟΙΖΩ, τα οποία απευθύνθηκαν στην ένωση προκειμένου να ζητήσουν συμβουλές για το Ν.3869/2010. Συλλέχθηκαν 263 ερωτηματολόγια.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Από το σύνολο του δείγματος συνοπτικά:

Φύλο: το 55% είναι άνδρες,

Ηλικία: το 31,90% ανήκει στην ηλικιακή κατηγορία των 45-54 ετών, το 24,3% στην κατηγορία των 55-64 ετών, ενώ το 21,13% στην ηλικιακή κατηγορία των 35-44 ετών,

Οικογενειακή κατάσταση: το 61,2% είναι έγγαμοι,

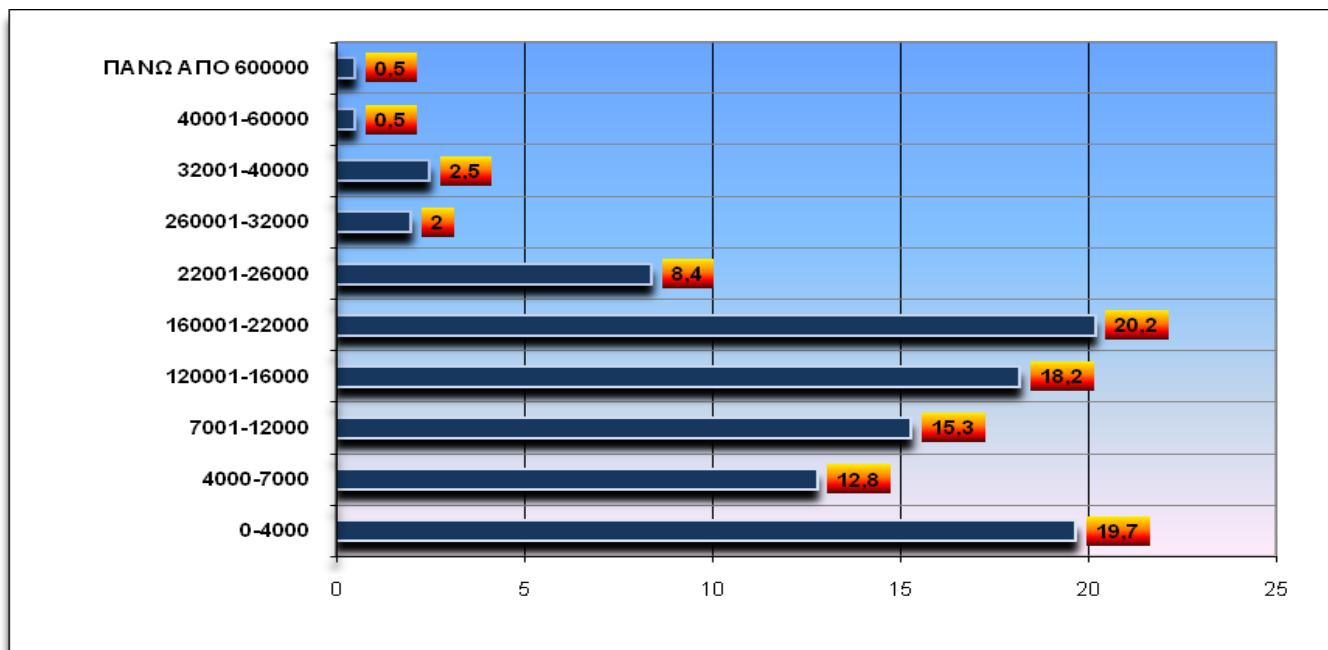
Μέλη νοικοκυριού: το 36,8% των νοικοκυριών αποτελείται από δύο ενήλικους με παιδιά, ενώ το 25,1% από δύο ενήλικους χωρίς παιδιά,

Επαγγελματική κατάσταση: το 37,8% είναι μισθωτοί (δημόσιοι, ιδιωτικοί υπάλληλοι), το 23,1% συνταξιούχοι, ενώ το 22,3% άνεργοι,

Μορφωτικό επίπεδο: το 41,4% του δείγματος είναι απόφοιτοι λυκείου και γενικότερα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ το 25,1% υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

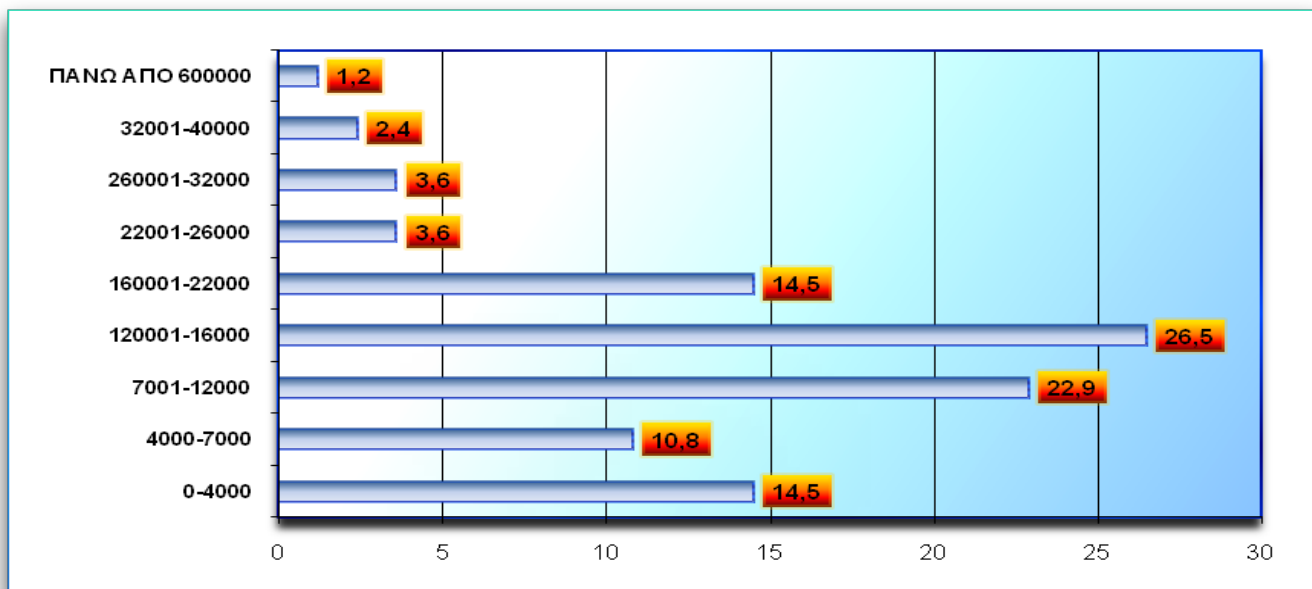
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

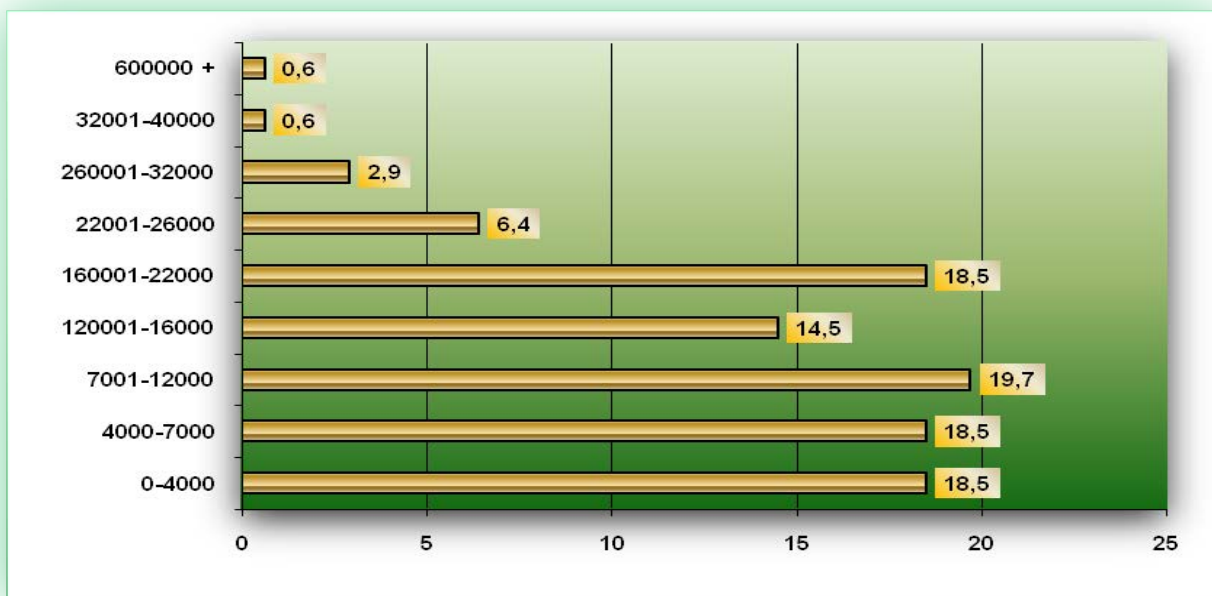
Το ετήσιο εισόδημα των ερωτώμενων ανέρχεται σε ποσοστό **20,2%** μεταξύ **16.001-22.000 ευρώ**, το 19,7% από 0-4.000 ευρώ, 18,2% μεταξύ 12.001-16.000 ευρώ, 15,3% από 7.001-12.000 ευρώ, το 12,8% από 4.001-7.000 ευρώ, το 8,4% από 22.001-26.000 ευρώ, το 2,5% από 32.001-40.000 ευρώ, το 2% από 26.001-32.000 ευρώ, το 0,5% από 40.001-60.000 ευρώ και το 0,5% από 60.000 ευρώ και πάνω.

ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

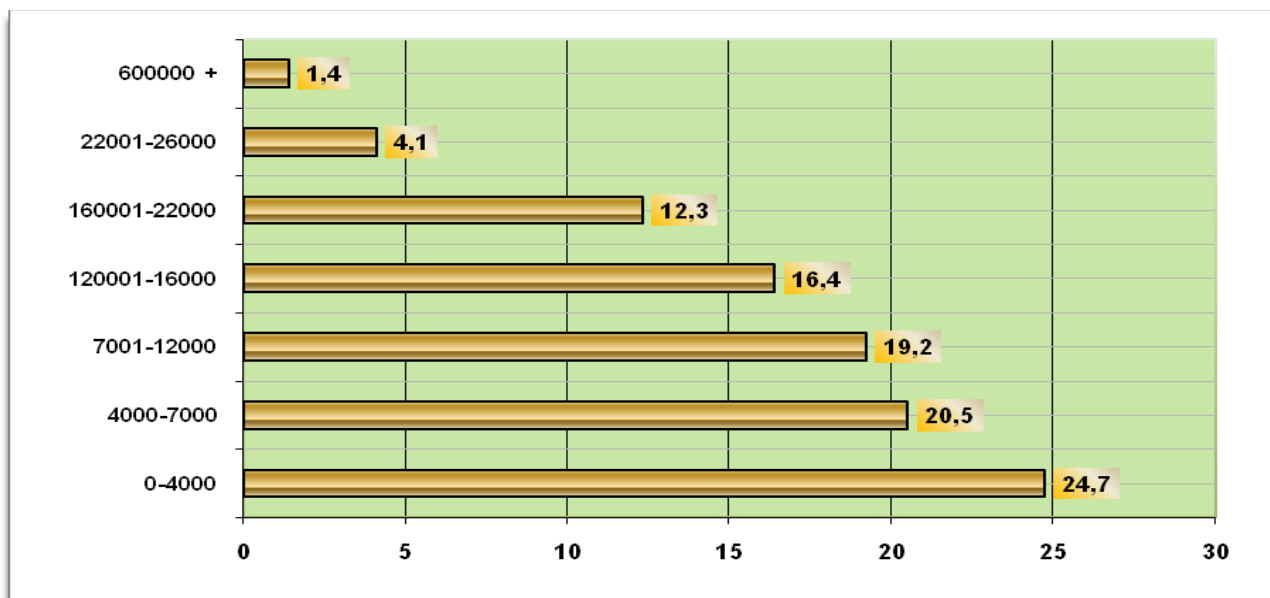
Το ετήσιο εισόδημα του/ της συζύγου των ερωτώμενων ανέρχεται σε ποσοστό **26,5%** μεταξύ **12.001-16.000 ευρώ**, 22,9% από 7.001-12.000 ευρώ, το 14,5% μεταξύ 16.001-22.000 ευρώ, 14,5% από 0-4.000 ευρώ, το 10,8% από 4.001-7.000 ευρώ, το 3,6% από 22.001-26.000 ευρώ, το 3,6% από 26.001-32.000 ευρώ, το 2,4% από 32.001-40.000 ευρώ, 1,2% από 60.000 ευρώ και πάνω.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

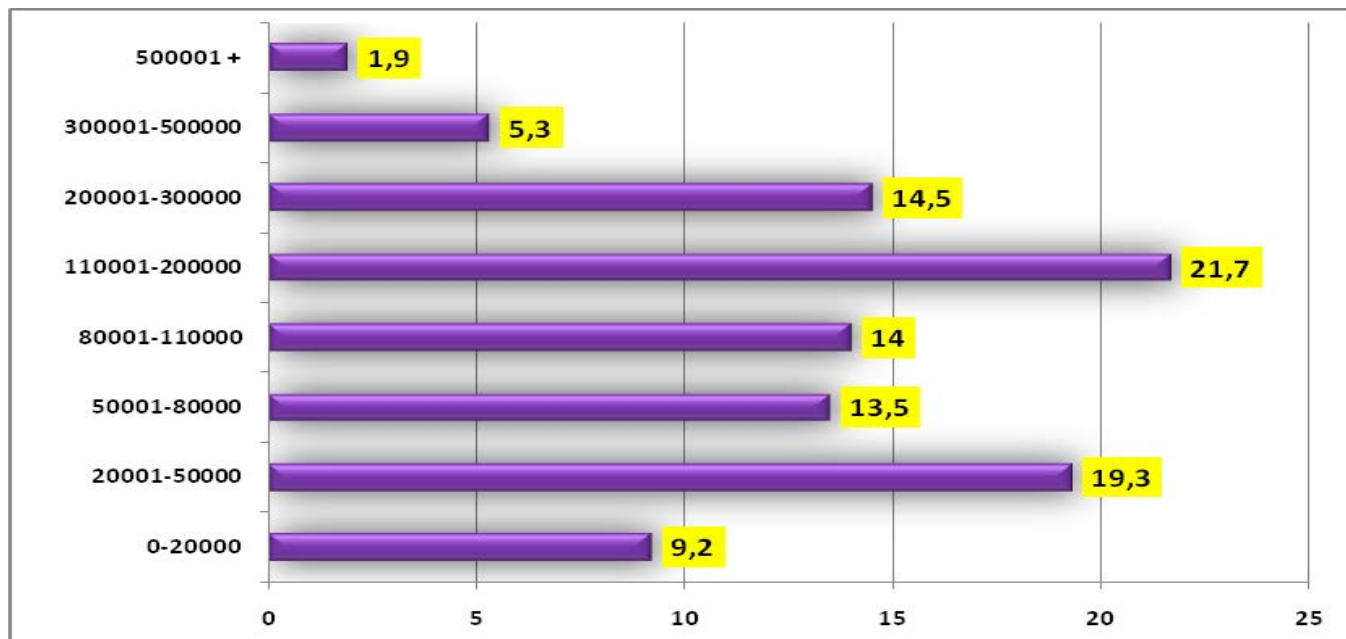
Όσον αφορά στις **ετήσιες δαπάνες των ερωτώμενων**, το **19,7%** έχει συνολικά δαπάνες **7.001-12.000 ευρώ**, το 18,5% 0-4.000 ευρώ, το 18,5% 4.001-7.000, 18,5% 16.001-22.000 ευρώ, το 14,5% 12.001-16.000 ευρώ, το 6,4% 22.001-26.000 ευρώ, το 2,9% 26.001-32.000 ευρώ, το 0,6% 32.001-40.000 και το 0,6% πάνω από 60.000 ευρώ.

ΕΤΗΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

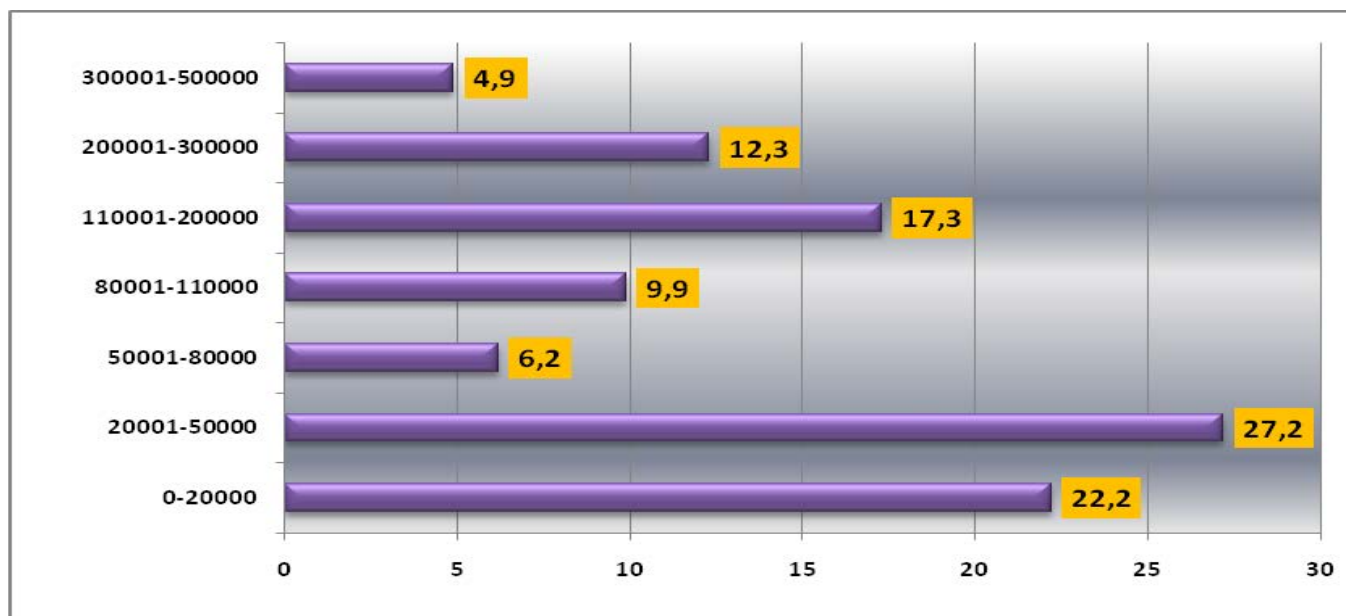
Όσον αφορά στις **ετήσιες δαπάνες του/ της συζύγου των ερωτώμενων**, το **24,7%** έχει συνολικά δαπάνες **0-4.000 ευρώ**, το 20,5% 4.001-7.000, το 19,2% 7.001-12.000 ευρώ, το 16,4% 12.001-16.000 ευρώ, το 12,3% 16.001-22.000 ευρώ, το 4,1% 22.001-26.000 ευρώ, ενώ το 1,4% δαπανά πάνω από 60.000 ευρώ το χρόνο.

ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

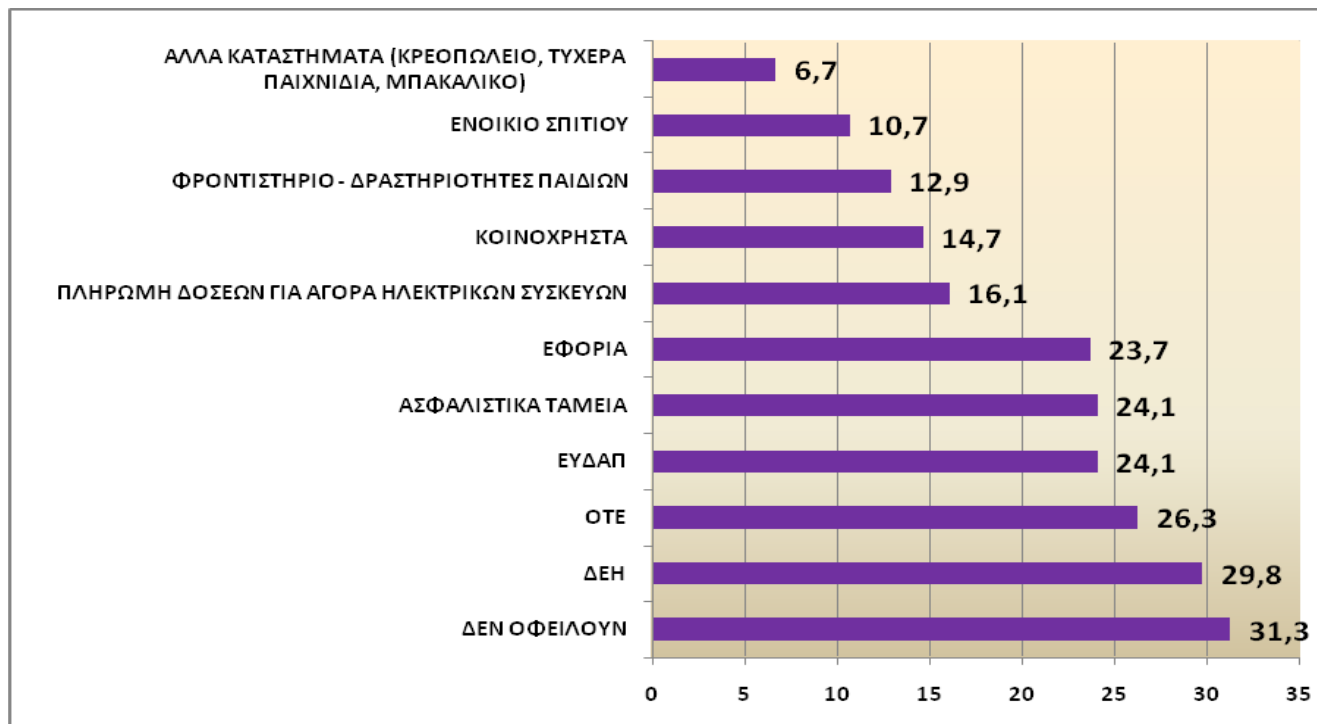
Οι οφειλές των ερωτώμενων προς τις τράπεζες είναι σε ποσοστό 9,2% ύψους 0-20.000 ευρώ, 20.001-50.000 ευρώ σε ποσοστό 19,3%, 13,5% 50.001-80.000 ευρώ, 14% 80.001-110.000 ευρώ, το **21,7%** **110.001-200.000**, το 14,5% 200.001-300.000, το 5,3% 300.001-500.000 και τέλος πάνω από 500.001 το 1,9%.

ΟΦΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

Ο/Η σύζυγος του ερωτώμενου, έχει οφειλές προς τις τράπεζες σε ποσοστό 22,2% 0-20.000 ευρώ, **27,2%** **20.001-50.000** ευρώ, το 6,2% έχει οφειλές 50.001-80.000 ευρώ, 80.001-110.000 ευρώ 9,8%, 17,3% 110.001-200.000 ευρώ, 12,3% 200.001-300.000 ευρώ, ενώ τέλος 300.001-500.000 ευρώ το 4,9%.

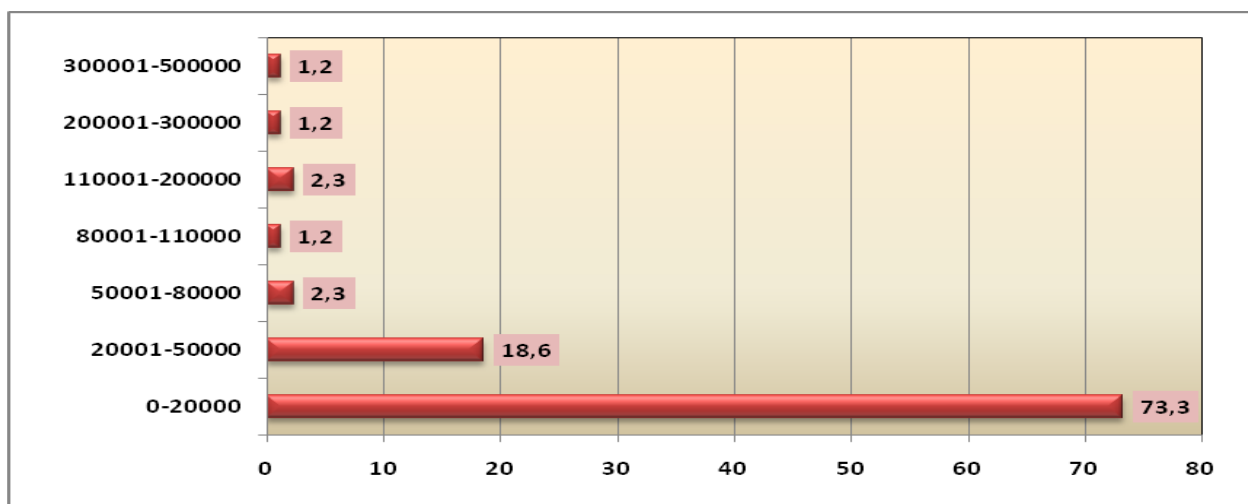
ΤΟΜΕΙΣ ΟΦΕΙΛΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Το **31,3%** των ερωτώμενων **δεν έχει κάποια οφειλή** πέρα των τραπεζών. Το **29,8%** αναφέρει ότι οφείλει στη **ΔΕΗ**, το **26,3%** στον **ΟΤΕ**, το **24,1%** στην **ΕΥΔΑΠ**, επίσης το **24,1%** σε **ασφαλιστικά ταμεία**, το **23,7%** στην **εφορία**, το **16,1%** των ερωτώμενων οφείλει σε καταστήματα για αγορά ηλεκτρικών συσκευών, το **14,7%** σε κοινόχρηστα, το **12,9%** σε φροντιστήρια και άλλες δραστηριότητες των παιδιών, το **10,7%** σε ενοίκιο του σπιτιού και τέλος το **6,7%** σε κρεοπωλείο, μπακάλικο κλπ.

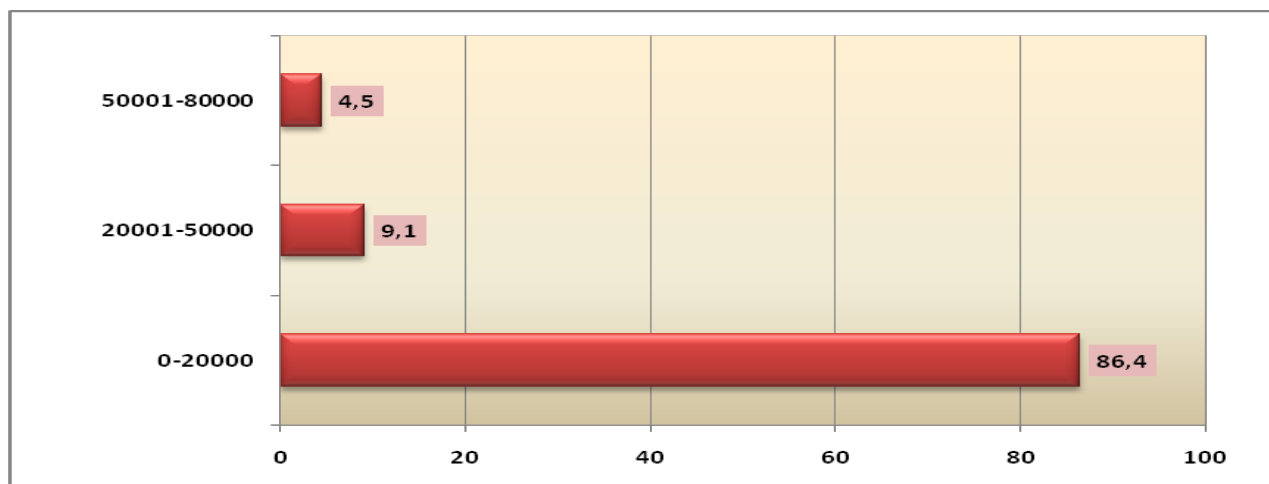
ΟΦΕΙΛΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

(Τα ποσοστά αυτά αφορούν στο 68,7% των ερωτώμενων που απάντησαν ότι έχουν οφειλές εκτός των τραπεζών)

Οι ερωτώμενοι έχουν **οφειλές και εκτός τράπεζας** σε ποσοστό **73,3%** ύψους **0-20.000 ευρώ**, 20.001-50.000 ευρώ σε ποσοστό 18,6%, από 2,3% έχουν οφειλές 50.001-80.000 ευρώ και 110.001-200.000 ευρώ, ενώ από 1,2% συγκεντρώνουν οι κατηγορίες 80.001-110.000, 200.0001-300.001, 300.001-500.000 ευρώ.

ΟΦΕΙΛΕΣ ΕΚΤΟΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΕΡΩΤΩΜΕΝΟΥ

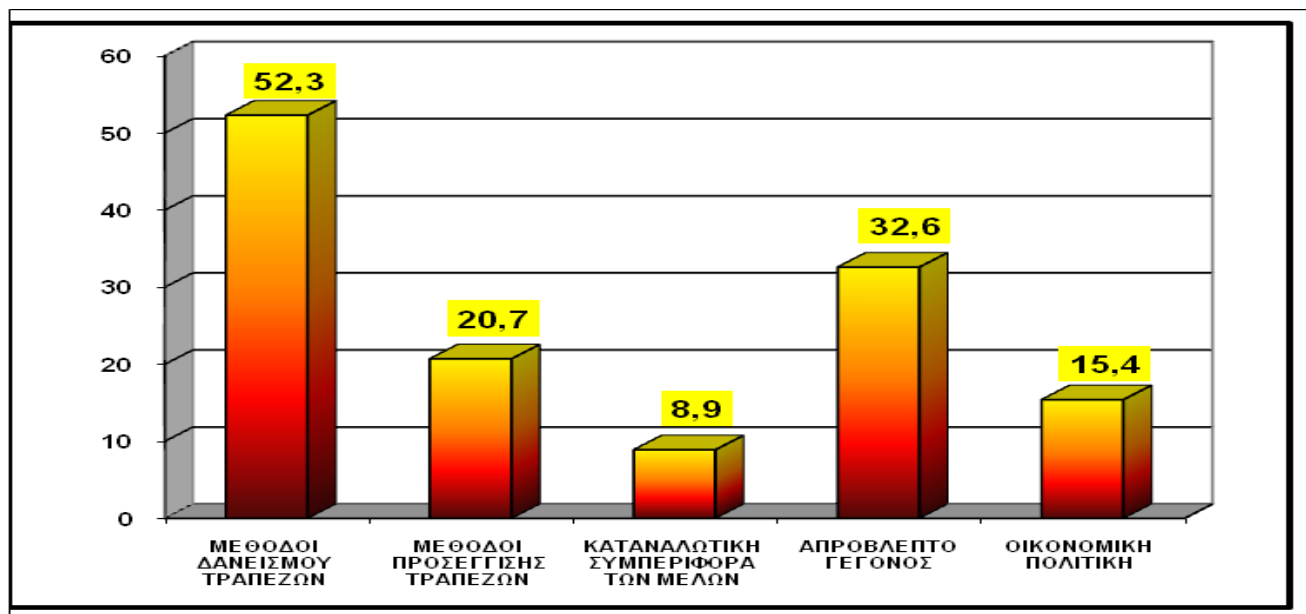

(Τα ποσοστά αυτά αφορούν στο 68,7% των ερωτώμενων που απάντησαν ότι έχουν οφειλές εκτός των τραπεζών)

Οι σύζυγοι των ερωτώμενων έχουν **οφειλές και εκτός τράπεζας** σε ποσοστό **86,4%** ύψους 0-20.000 ευρώ, σε ποσοστό 9,1% 20.001-50.000 ευρώ, ενώ το 4,5% έχει οφειλές 50.001-80.000 ευρώ.

ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

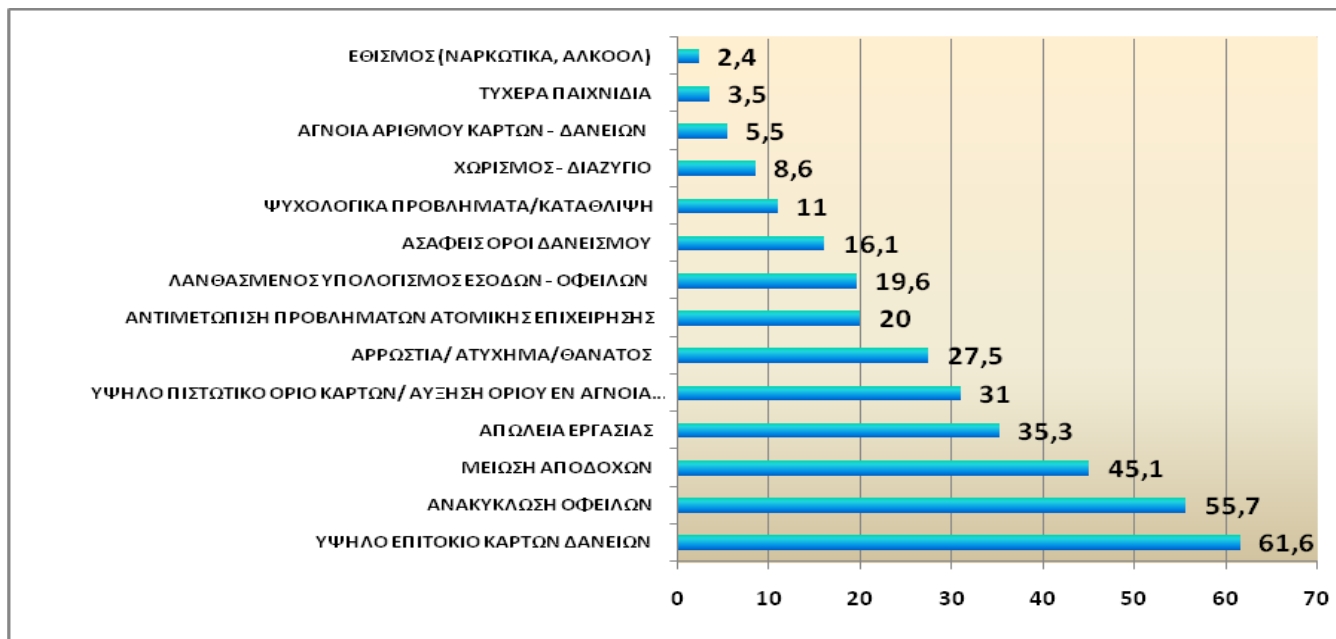
ΑΙΤΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

(Στην ερώτηση αυτή ζητήθηκε από τους ερωτώμενους η ιεράρχηση των απαντήσεων από τη σημαντικότερη στη λιγότερο σημαντική αιτία)

Η σημαντικότερη αιτία για την κατάσταση της υπερχρέωσης, σύμφωνα με τους ερωτώμενους, αποδίδεται στις **μεθόδους δανεισμού των τραπεζών** σε ποσοστό **52,3%**, οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλά επιτόκια αλλά και από απουσία ελέγχου της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοληπτών. Ακολουθεί με ποσοστό **32,6%** ένα **απρόβλεπτο γεγονός** που συνέβη στη ζωή των ερωτώμενων το οποίο αφορά σε απώλεια εργασίας, αρρώστια, θάνατο. Ως τρίτη αιτία παρουσιάζονται οι μέθοδοι προσέγγισης των τραπεζών (διαφήμιση, τηλεφωνική επικοινωνία), η οποία συγκεντρώνει το **20,7%**. Τέταρτη αιτία υπερχρέωσης με ποσοστό **15,4%** αναφέρεται η οικονομική πολιτική που ακολουθήθηκε από τις κυβερνήσεις, όπως αύξηση των τιμών των προϊόντων και των υπηρεσιών, πληθωρισμός και αύξηση του ΦΠΑ. Τελευταία αιτία με ποσοστό **8,9%** συγκέντρωσε η καταναλωτική συμπεριφορά των υπερχρεωμένων.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

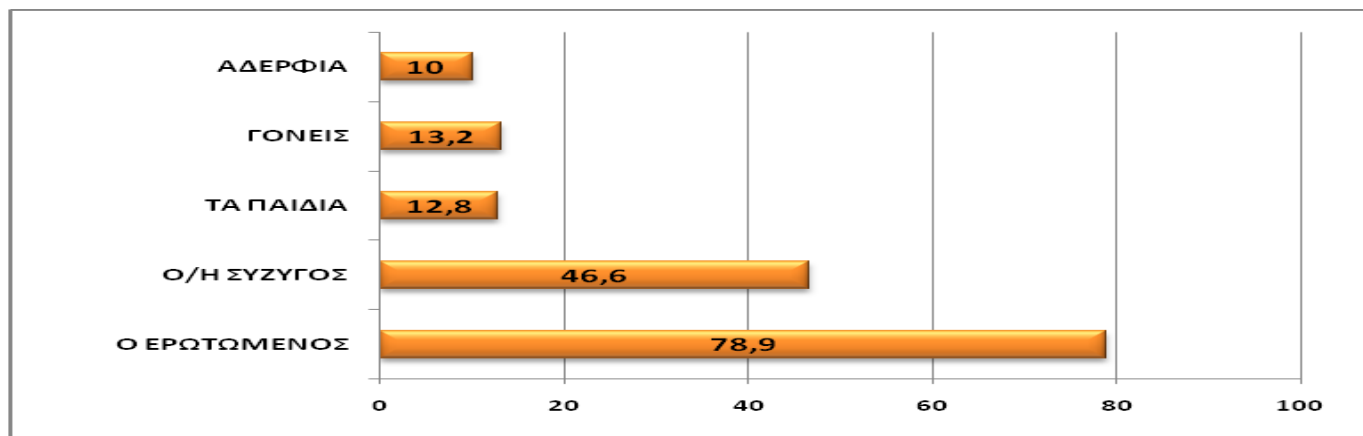
(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Όσον αφορά στις προσωπικές αιτίες τα υψηλότερα ποσοστά συγκεντρώνουν:

Το **υψηλό επιτόκιο των καρτών και των δανείων** που σύναψαν με τις τράπεζες σε ποσοστό **61,6%**, η **ανακύκλωση των οφειλών** τους σε ποσοστό **55,7%**, η **μείωση των αποδοχών** τους σε ποσοστό **45,1%**, η **απώλεια της εργασίας** τους σε ποσοστό **35,3%**, το **υψηλό πιστωτικό όριο των καρτών** σε ποσοστό **20%**, η **αύξηση του πιστωτικού ορίου εν αγνοία των καταναλωτών** σε ποσοστό **31%**, η **αρρώστια, ένα ατύχημα ή κάποιος θάνατος** σε ποσοστό **27,5%**, σε ποσοστό **20%** η αντιμετώπιση οικονομικών προβλημάτων της ατομικής επιχείρησης, οι **ασαφείς όροι δανεισμού των τραπεζών** σε ποσοστό **16,1%**, ο **λανθασμένος υπολογισμός των οφειλών αλλά και των εσόδων που είχαν** σε ποσοστό **19,6%**, **ψυχολογικά προβλήματα** των ερωτώμενων, **κατάθλιψη** σε ποσοστό **11%**, σε ποσοστό **8,6%** ο **χωρισμός και το διαζύγιο**, **5,5%** η **άγνοια του αριθμού καρτών και δανείων που είχαν συνάψει**, **3,5%** τα **τυχερά παιχνίδια** και το μικρότερο ποσοστό συγκεντρώνει ο **εθισμός σε ναρκωτικές ουσίες και αλκοόλ (2,4%)**.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

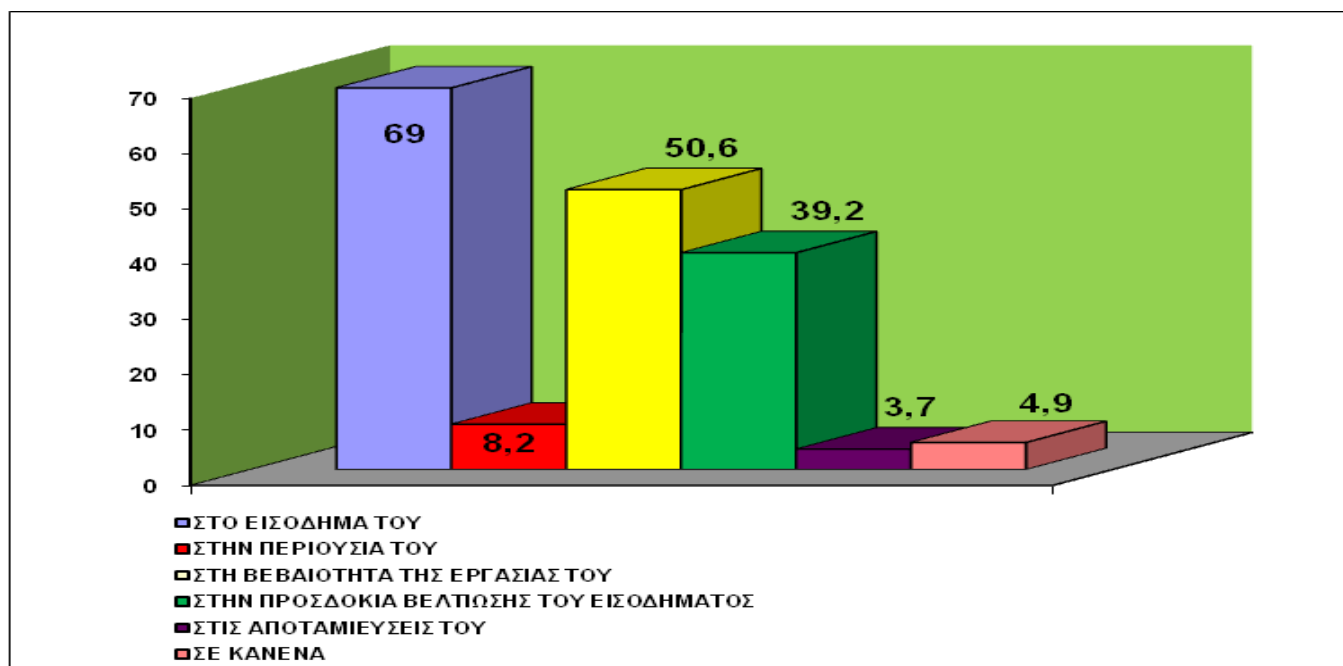
ΆΛΛΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟΥ ΜΕ ΔΑΝΕΙΑ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Εκτός από τον ερωτώμενο που έχει συνάψει δάνεια και συγκεντρώνει ποσοστό 78,9%, ακολουθεί ο/η σύζυγος με ποσοστό 46,6%, τα παιδιά των ερωτώμενων σε ποσοστό 12,8%, οι γονείς σε ποσοστό 13,2% και τέλος τα αδέρφια σε ποσοστό 10%.

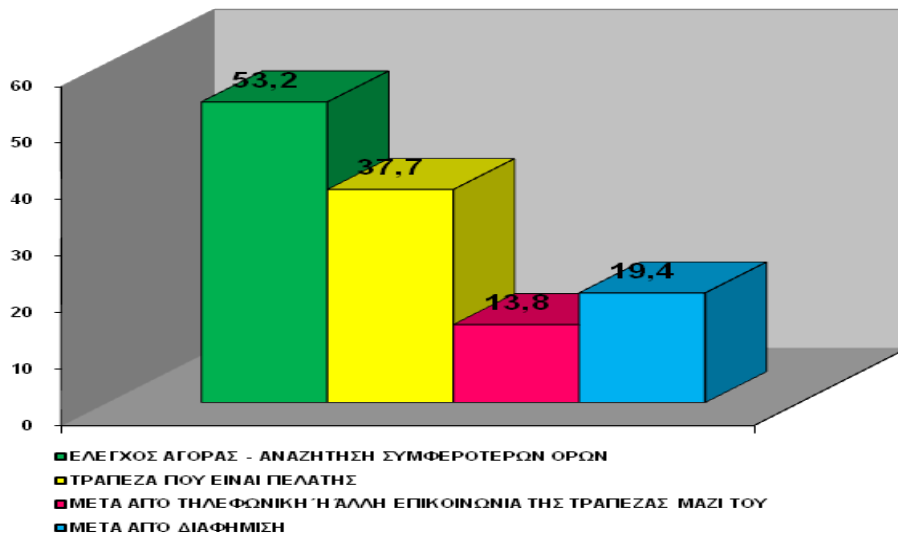
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΑΝΕΙΟΥ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων, στην **απόφασή** της **για δανεισμό** στηρίχτηκε σε ποσοστό **69%** στο **εισόδημά** της, σε ποσοστό 50,6% στη βεβαιότητα της εργασίας της, ενώ ποσοστό 39,2% στην προσδοκία βελτίωσης του εισοδήματός της. Το ποσοστό δε, που στηρίχτηκε στις αποταμιεύσεις του είναι μόλις 3,7%.

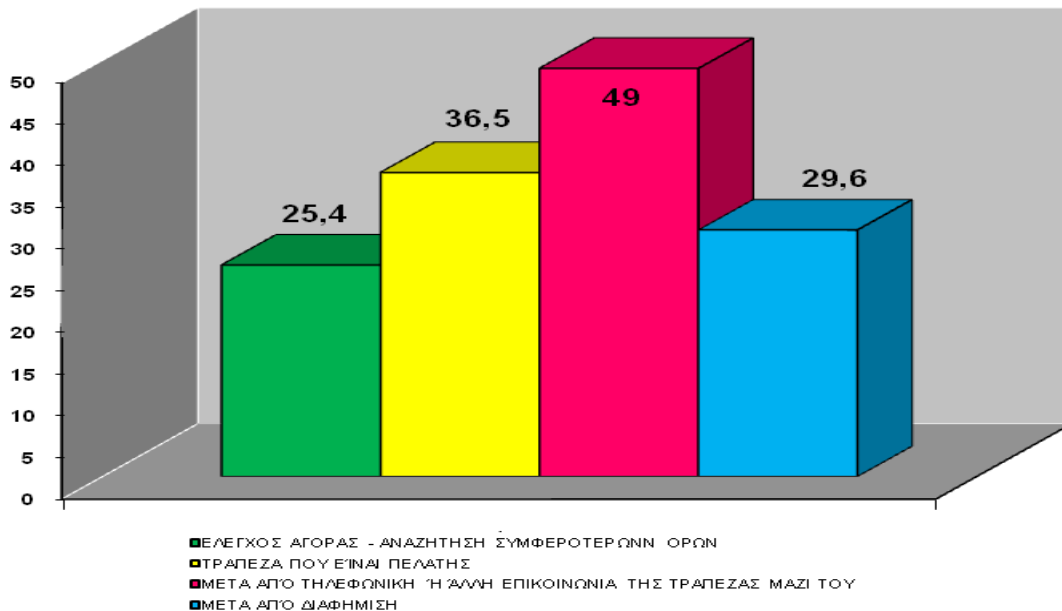
ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Όσον αφορά στα κριτήρια για τη σύναψη στεγαστικού δανείου, σε ποσοστό 53,2%, κριτήριο ήταν ο έλεγχος της αγοράς και η αναζήτηση συμφερότερων όρων, σε ποσοστό 37,7% η σύναψη δανείου από την τράπεζα που ήταν ήδη πελάτης, σε ποσοστό 19,4% η επιρροή από κάποια διαφήμιση και τέλος ποσοστό 13,8% προχώρησε σε σύναψη δανείου έπειτα από τηλεφωνική ή άλλη επικοινωνία μαζί τους.

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ

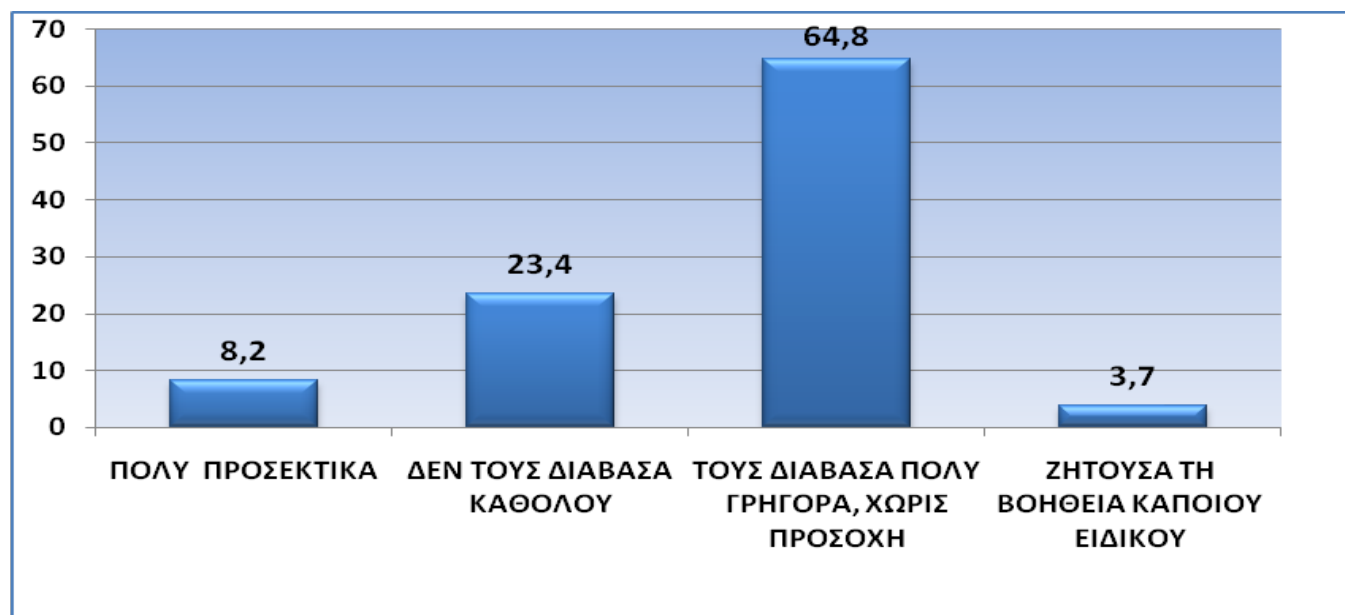

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Διαφορετικά παρουσιάζονται τα ποσοστά για τη σύναψη καταναλωτικών δανείων. Το 49% προχώρησε στη σύναψη δανείου μετά από τηλεφωνική ή άλλη επικοινωνία με την τράπεζα, το 36,5% απευθύνθηκε στην

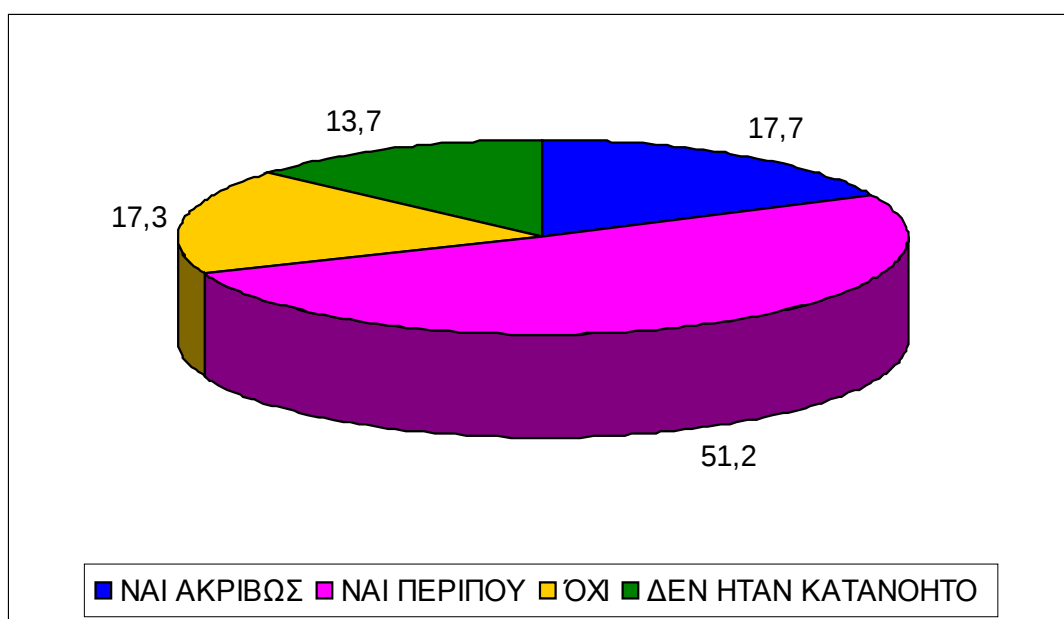
τράπεζα που ήταν ήδη πελάτης, το 29,6% μετά από διαφήμιση και τέλος το 25,4% προχώρησε σε έλεγχο αγοράς και αναζήτησε συμφερότερους όρους για τη σύναψη του δανείου.

ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΔΑΝΕΙΑΚΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

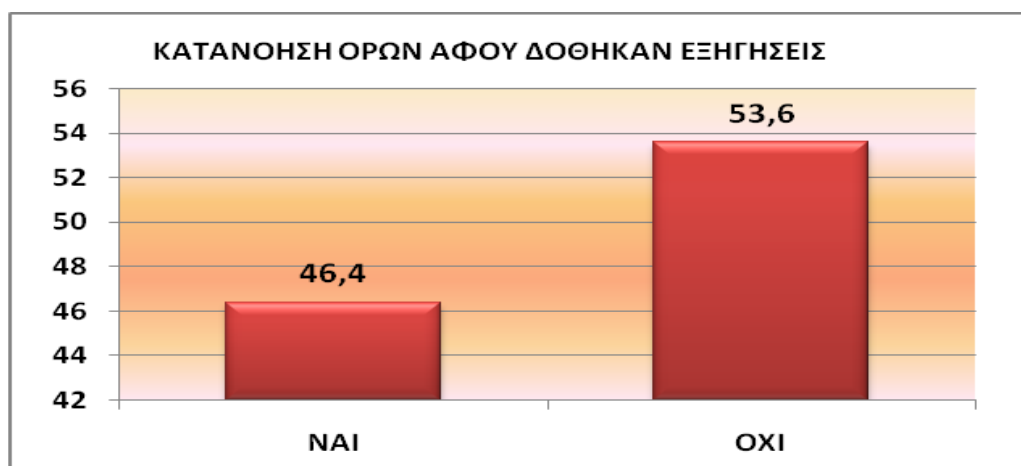
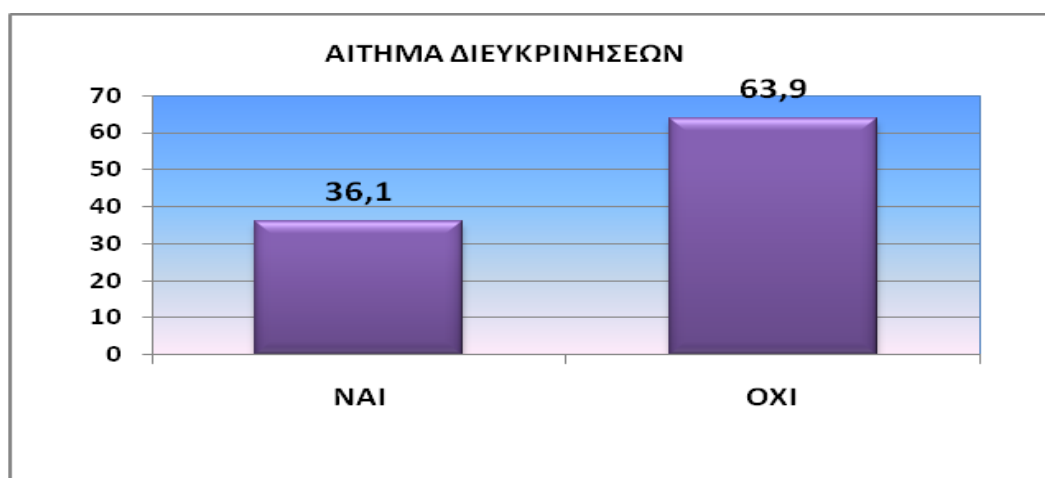
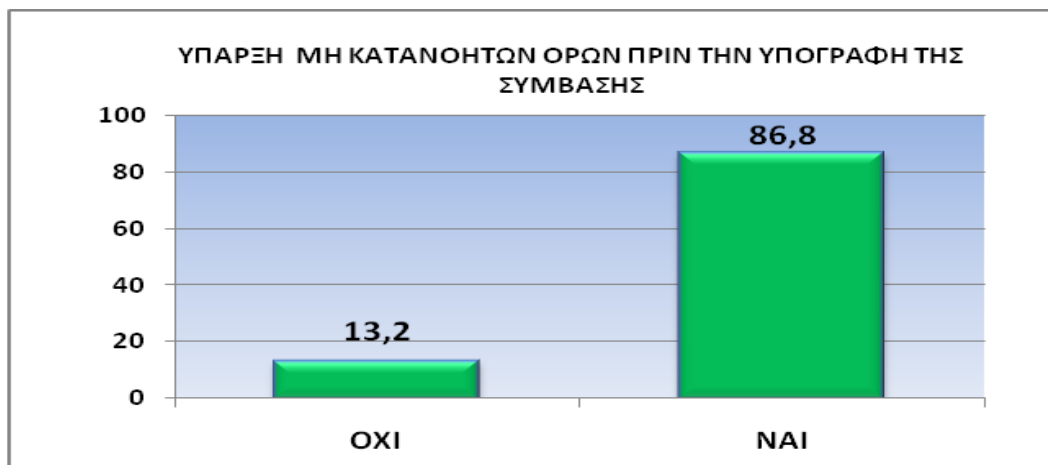

Πριν την υπογραφή της σύμβασης το 64,8% διάβαζε τους όρους πολύ γρήγορα χωρίς προσοχή, το 23,4% δεν τους διάβαζε καθόλου, μόλις το 8,2% τους διάβαζε πολύ προσεκτικά και το 3,4% ζήτησε τη βοήθεια κάποιου ειδικού.

ΓΝΩΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΟΥ Ή ΤΗΣ ΚΑΡΤΑΣ

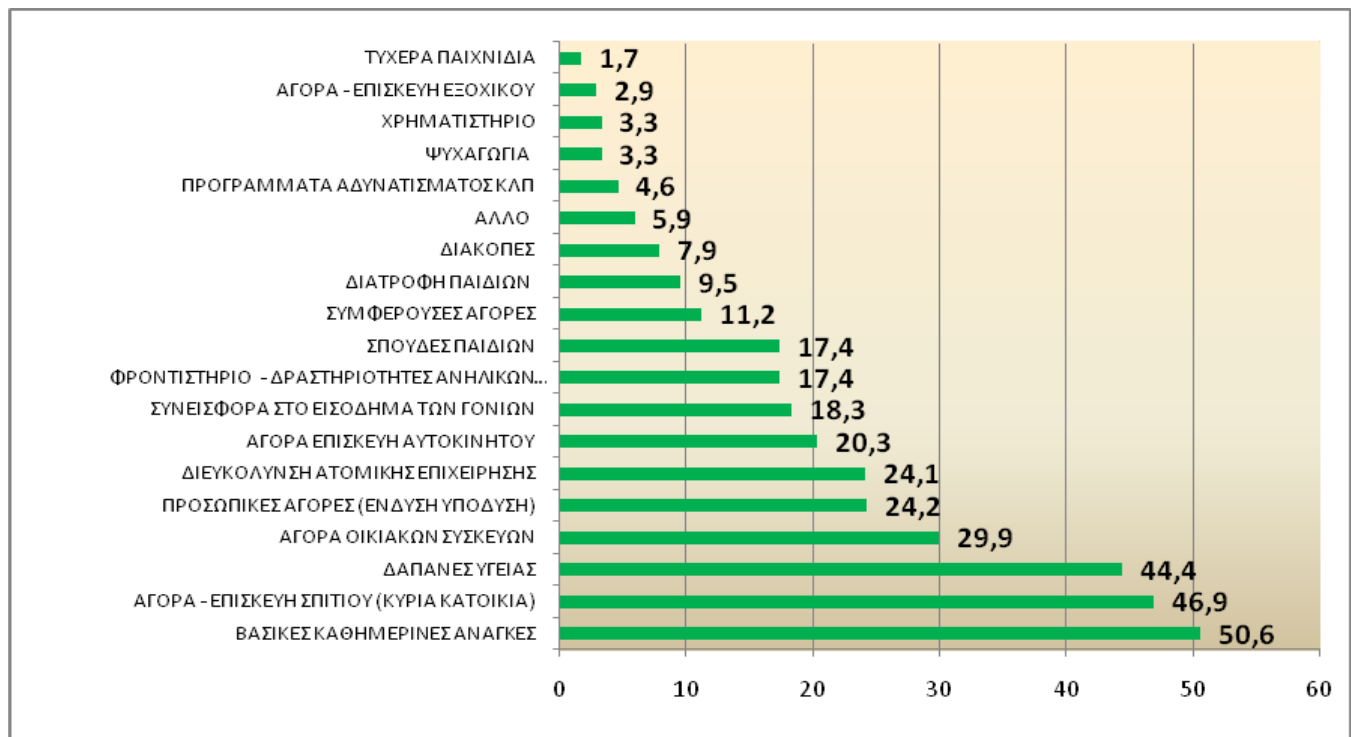

Το 51,2% γνώριζε περίπου το επιτόκιο του δανείου ή της κάρτας του/της, το 17,7% το γνώριζε ακριβώς, το 17,3% δεν το γνώριζε καθόλου και για το 13,7% των συμμετεχόντων στην έρευνα δεν ήταν κατανοητό.

Στη σύμβαση που υπέγραψε το **86,8%** των ερωτώμενων διαπίστωσε ότι **οι όροι δανεισμού δεν ήταν κατανοητοί**, ενώ για το 13,2% όλα ήταν κατανοητά. Έτσι, όσοι διαπίστωσαν ότι δεν ήταν κατανοητοί οι όροι ζήτησαν επιπλέον πληροφορίες σε ποσοστό 36,1%, ενώ το 63,9% αρνήθηκε να ζητήσει. Αφού δόθηκαν επιπλέον πληροφορίες το 46,4% των ερωτώμενων κατανόησε το κείμενο, ενώ το 53,6% συνέχισε να μην το κατανοεί.

ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΥΦΘΗΚΑΝ ΜΕΣΩ ΔΑΝΕΙΣΜΟΥ

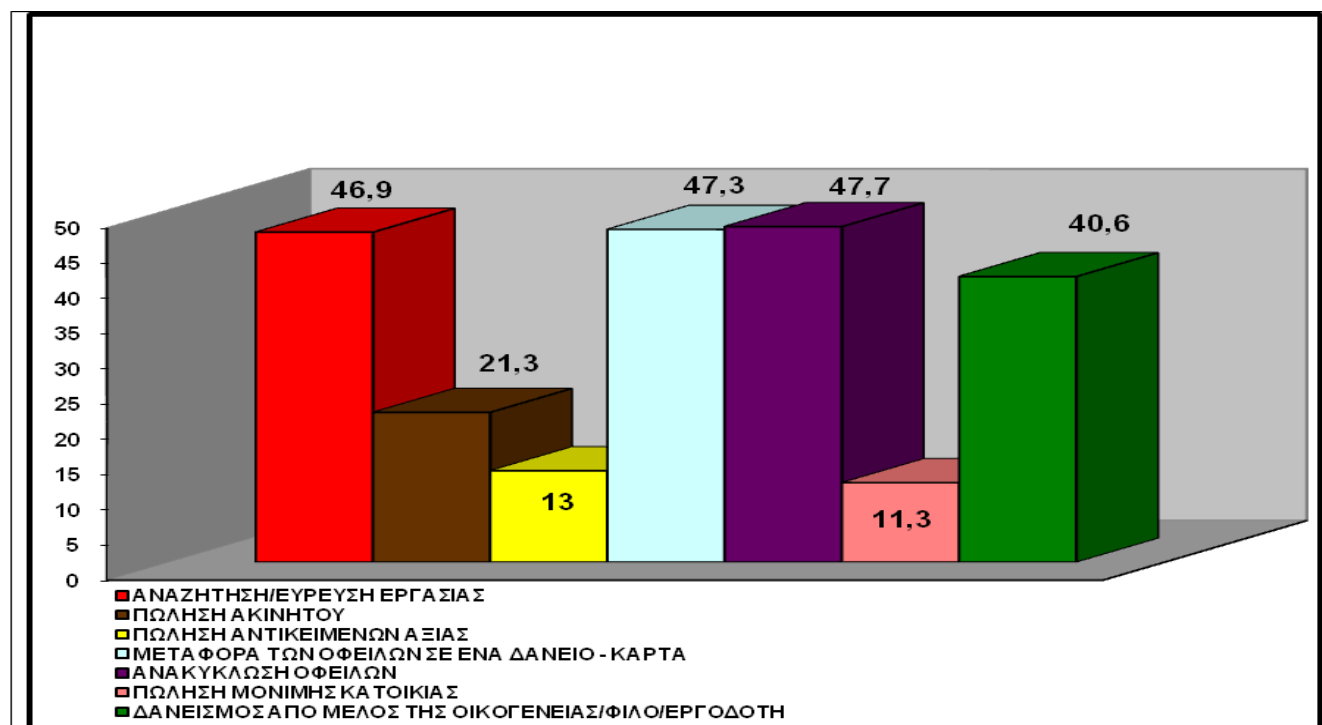

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Με τα δάνεια και τις κάρτες που σύναψαν, το **50,6%** κάλυψε **βασικές καθημερινές ανάγκες** (ΔΕΗ, ΕΥΔΑΠ, ΟΤΕ, κινητή τηλεφωνία και σουπερμάρκετ). Το **46,9%** **αγόρασε ή επισκεύασε την κύρια κατοικία** του, το **44,4%** κάλυψε μέσω του δανεισμού **δαπάνες υγείας**, το 44,3% συνέβαλλε σε σπουδές παιδιών, φροντιστήρια και δαπάνες ανήλικων παιδιών, το 29,9% αγόρασε οικιακές συσκευές, το 24,2% έκανε προσωπικές αγορές (ένδυση, υπόδυση), το 24,1% χρησιμοποίησε το ποσό του δανεισμού για τη διευκόλυνση της ατομικής του επιχείρησης, το 20,3% προχώρησε σε αγορά ή επισκευή αυτοκινήτου, το 18,3%, συνέβαλε στο εισόδημα των γονιών του, το 11,29% πραγματοποίησε συμφέρουσες αγορές (εκπτώσεις, συγκέντρωση πόντων, άτοκες δόσεις), το 7,2% σε διακοπές, το 4,6% σε πρόγραμμα αδυνατίσματος, το 3,3% για επένδυση σε χρηματιστήριο και ψυχαγωγία, το 2,3% σε αγορά και επισκευή εξοχικού και τέλος το 1,7% σε τυχερά παιχνίδια.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

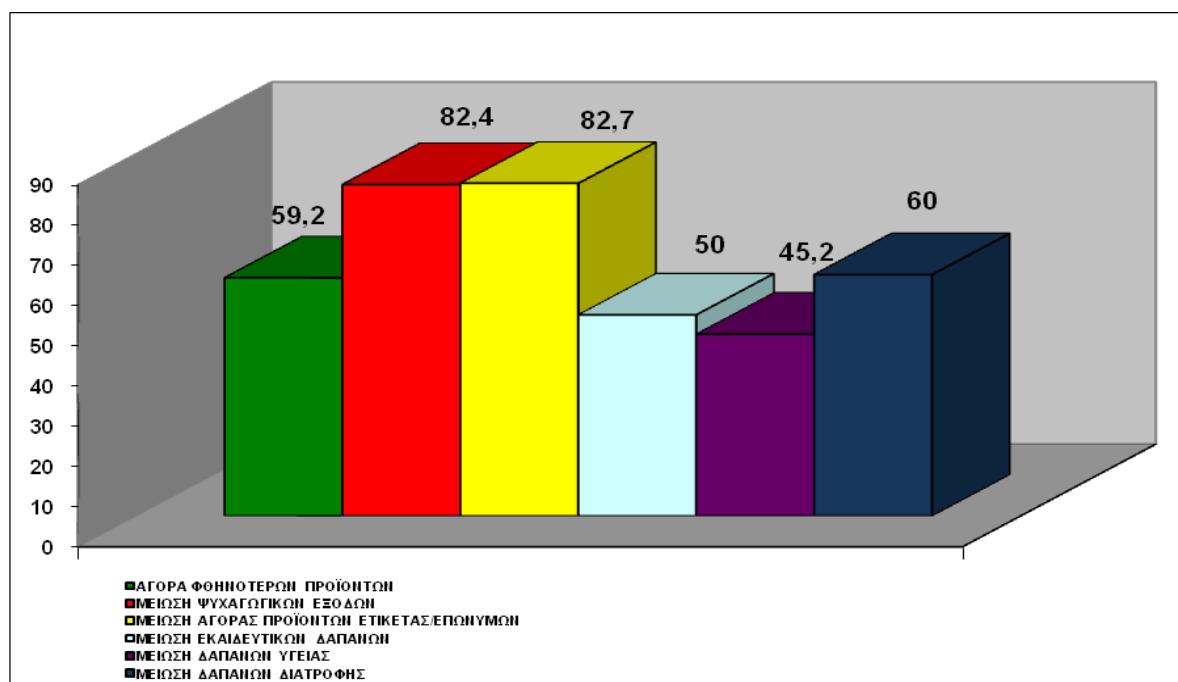
ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Οι συμμετέχοντες της έρευνας, προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν την κατάσταση της υπερχρέωσης, μέσω της **ανακύκλωσης των οφειλών** σε ποσοστό **47,7%**, με τη **μεταφορά δανείων** σε ένα νέο δάνειο σε ποσοστό **47,3%**, με **αναζήτηση δεύτερης εργασίας** σε ποσοστό **46,9%**, το 40,6% με δανεισμό από πρόσωπο της οικογένειας ή φίλο, το 21,3% προχώρησε στην πώληση κάποιου ακινήτου, το 13% στην πώληση αντικειμένων αξίας και το 11,3% στην πώληση της μόνιμης κατοικίας του.

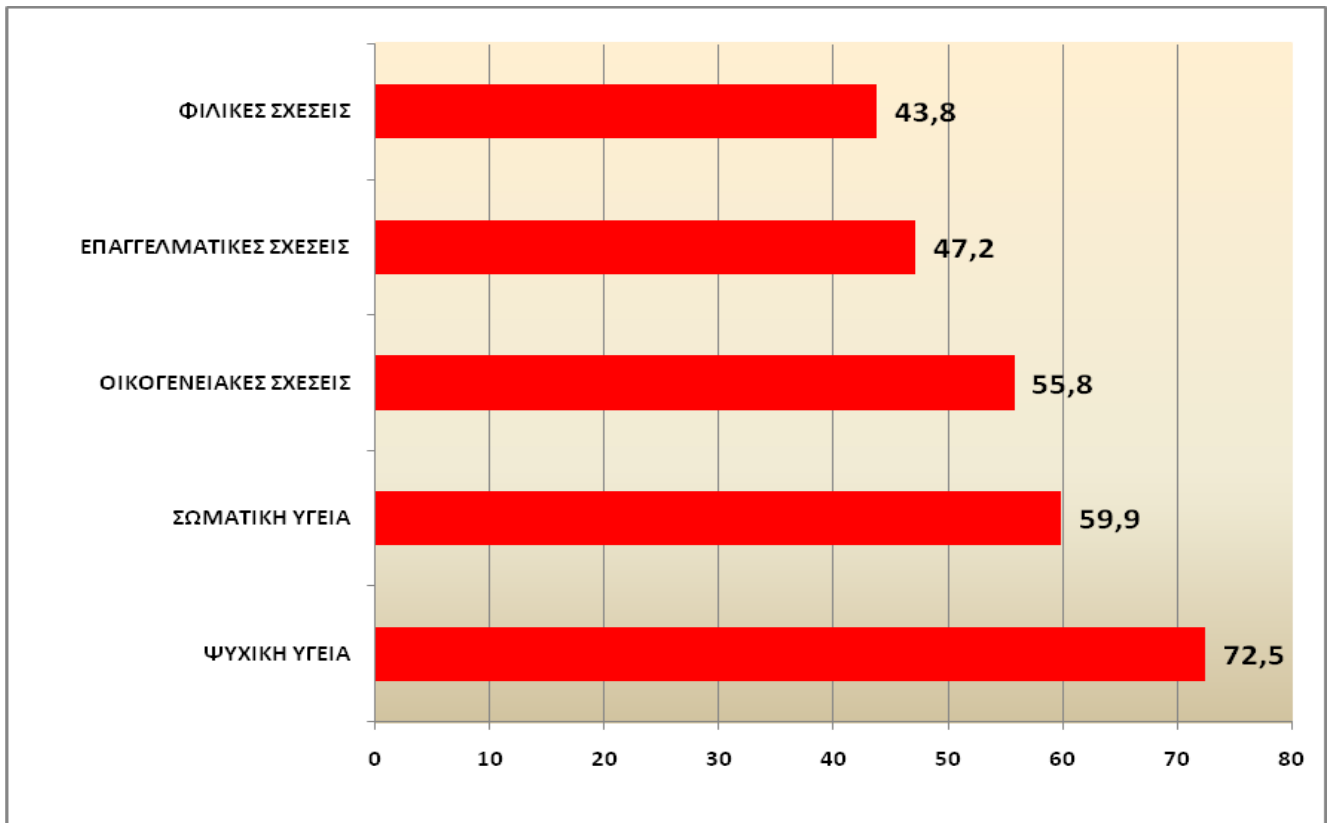
ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Η κατάσταση της υπερχρέωσης οδήγησε τους ερωτώμενους σε αλλαγή της καταναλωτικής τους συμπεριφοράς. Έτσι υψηλό ποσοστό **82,7%** μείωσε **την αγορά προϊόντων ετικέτας**, ποσοστό **82,4%** μείωσε τις **ψυχαγωγικές του εξόδους** (θέατρο, κινηματογράφος, ταξίδια), το **60%** μείωσε τις **δαπάνες διατροφής**, το **59,2%** αγόρασε **φθηνότερα προϊόντα**, το **50%** μείωσε τις **εκπαιδευτικές δαπάνες** και τέλος το **45,2%** τις **δαπάνες υγείας**.

ΤΟΜΕΙΣ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗΣ

(Στην ερώτηση αυτή υπήρχε η δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

Η κατάσταση της υπερχρέωσης βρέθηκε ότι **επηρεάζει σημαντικά την ψυχική υγεία των ερωτώμενων** σε ποσοστό **72,5%**, τη **σωματική υγεία** σε ποσοστό **59,8%**, τις **οικογενειακές σχέσεις** κατά **59,9%**, τις **επαγγελματικές σχέσεις** των υπερχρεωμένων κατά **47,2%** και τις **φιλικές σχέσεις** (43,8%).